

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальна дисципліна: “**Військова підготовка**”

Модуль 3.1. “**Тактична підготовка**”

Змістовий модуль 3.1.03. „**Управління діями механізованого взводу**”.

Заняття: **Групове заняття.**

Тема 11. Механізований взвод у наступальному бою.

Заняття № 1. Наступальний бій механізованого взводу.

Зміст

I. Вступ.

II. Основна частина.

Навчальні питання:

1. Сутність наступального бою, умови та способи переходу у наступ.
2. Підготовка та ведення наступального бою.
3. Бойові можливості механізованого взводу на БМП (БТР) у наступі.
4. Порядок роботи командира механізованого взводу з підготовки наступального бою.

III. Заключна частина.

Література:

1. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України, Ч. II, Ч III, Командування СВ ЗСУ, Київ, 2016.
2. Підручник сержанта механізованих військ. МОУ Київ, 2006.
3. Основи технічного забезпечення військ. Навчальний посібник. НУБіП України. 2011.
4. Тактична і тактико-спеціальна підготовка. Курс лекцій. НУБіП України. Київ, 2012.
5. Технічне забезпечення підрозділів в бою. Навчальний посібник. НУБіП України. 2011.
6. Тактична підготовка (курс вивчення дій в складі відділення (взводу), ДМ до СТІ 000Г.06Л.

Вступ

Попереднє групове заняття було присвячене питанням організації та ведення оборонного бою, усвідомили, що оборона здійснюється з метою відбиття наступу сил противника, які переважають, завдання йому максимальних втрат, утримання важливих районів (об'єктів) місцевості та створення сприятливих умов для переходу в наступ.

На сьогоднішньому груповому занятті ми почнемо вивчати організацію наступального бою механізованого взводу та тактики його дій в різних умовах бойової обстановки. Групове заняття вміщує загальні підходи до цих питань і носить оглядовий характер. Матеріал буде широко застосовуватися при вивченні конкретних питань тактики взводу і тому має важливе значення у тактичній підготовці. За темою «Механізований взвод у наступальному бою» у цьому семестрі крім лекції буде проведено групові вправи – 8 год.

Основним джерелом інформації по даній темі є Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України Частина II. Батальйон, рота. – Київ: Командування Сухопутних військ Збройних Сил України, 2016. – 320 с.

Виходячи з оборонного характеру воєнної доктрини України, вважається, що на початку війни оборона буде найважливішим і найбільш розповсюдженим видом бою, ніж наступ. Але це не визначає, що наступ менш важливий вид загальновійськового бою. Оборона і наступ знаходяться в діалектичному зв'язку один з одним: на окремих етапах оборонного бою реалізуються наступальні дії, наприклад, проводяться контратаки, а під час ведення наступу підрозділи вимушено або для реалізації тактичного замислу ведуть оборонні дії.

Саме наступ є тим видом бою, який призводить до досягнення перемоги над противником.

Сунь-цзи назвав наступ вищим мистецтвом ведення війни. Тільки завдяки наступальності, зухвалості, вважав він, можна зруйнувати плани противника. Свої погляди, як використовувати переваги наступу він виклав так: «Якщо у тебе сил в десять разів більше, ніж у противника, – оточи його з усіх боків; якщо у тебе сил в двоє більше, поділи його на частини; якщо ж сили рівні, зумій з ним битися; якщо сил менше – зумій оборонятися від нього; якщо у тебе взагалі що-небудь гірше, зумій ухилитися від нього...».

1. Сутність наступального бою, умови та способи переходу у наступ.

1.1 Мета наступу.

Наступальний бій – вид загальновійськового бою, який проводиться з метою розгрому (знищення) противника та оволодіння важливими районами (рубежами) місцевості або об'єктами.

1.2 Сутність наступального бою.

Наступальний бій полягає в:

- ураженні противника всіма засобами, які є;
- рішучій атаці;
- просуванні у глибину його бойового порядку;
- знищенні та полоненні живої сили;
- захопленні озброєння і військової техніки, матеріальних засобів;

- оволодінні визначеним районом (рубежем) місцевості, об'єктом.

1.3 Зміст наступального бою.

Наступальний бій взводу (відділення, танка) включає послідовне виконання тактичних завдань, основними з яких є:

- зайняття вихідного положення для наступу;
- висування до рубежу переходу в атаку і розгортання в бойовий порядок;
- подолання інженерних загороджень і природних перешкод;
- атака і знищення противника на передньому краї оборони, оволодіння визначеним об'єктом;
- розвиток наступу у глибині оборони і переслідування противника.

1.4 Види наступального бою

У залежності від положення й характеру дій противника взвод (відділення, танк) може наступати:

- на противника, який обороняється;
- на противника, який наступає (шляхом ведення зустрічного бою);
- на противника, який відходить (переслідуванням) (рис. 1.1).

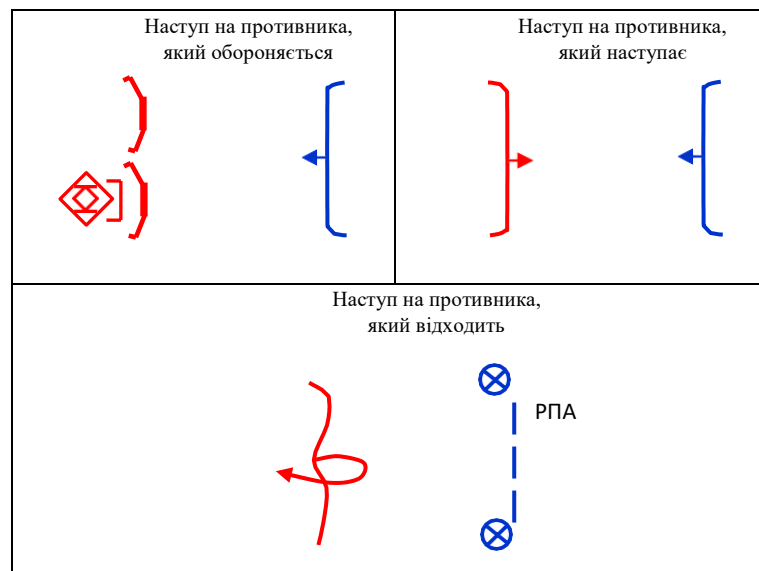

Рис. 1.1. Види наступального бою

1.5 Способи переходу в наступ на противника, який обороняється.

Мистецтво наступального бою, рівень його розвитку багато в чому визначаються тим, як, яким способом підрозділи переходять у наступ.

По відношенню до противника підрозділ перед наступом може перебувати у безпосередньому зіткненні з ним (в обороні – після відбиття атаки противника, у вихідному положенні – після перегруповування або зміни) або у вихідному районі, який зайнятий на значному віддаленні від переднього краю його оборони. Вибір способу переходу в наступ буде визначатися рівнем технічного оснащення підрозділів, готовністю противника до оборони і ступенем нанесеного йому вогневого ураження.

У залежності від приведених вище факторів, *наступ на противника, який обороняється* здійснюється:

- висуванням із глибини (з ходу);

- із положення безпосереднього зіткнення з ним.

Наступ на противника, що займає підготовлену оборону, як правило, здійснюється з *положення безпосереднього зіткнення з ним*, а на того, що поспішно перейшов до оборони, – *висуванням із глибини (з ходу)*.

1.5.1 Наступ з висуванням із глибини (з ходу).

Сутність цього способу переходу в наступ полягає у тому, що підрозділи під прикриттям ударів авіації й вогню артилерії, висуваючись із глибини, послідовно розгортаються з похідного у передбойовий та бойовий порядок і безупинно переходять в атаку.

Наступ з ходу взвод здійснює з *вихідного району*, в якому здійснюється підготовка до наступу. Ці райони, як правило, вибираються з боку від напрямку майбутнього наступу на такій відстані від переднього краю оборони противника, яке б виключало вплив його далекобійної артилерії по військах, які знаходяться в цих районах, і ведення активної радіолокаційної розвідки наземними засобами. Крім того, на висування до переднього краю оборони противника у цьому випадку повинен витрачатися мінімальний час.

У вихідному районі взвод знаходиться у постійній готовності до відбиття можливого нападу противника, для чого обладнуються фортифікаційні споруди.

Як правило, відстань вихідних районів складає де кілька десятків кілометрів.

З метою забезпечення організованого висування, розгортання у бойовий порядок і одночасної атаки противника призначаються:

- маршрут висування;
- вихідний пункт;
- рубежі (пункти) розгортання;
- рубіж переходу в атаку;
- за умов атаки механізованих підрозділів у пішому порядку – рубіж спішування (рис. 1.2).

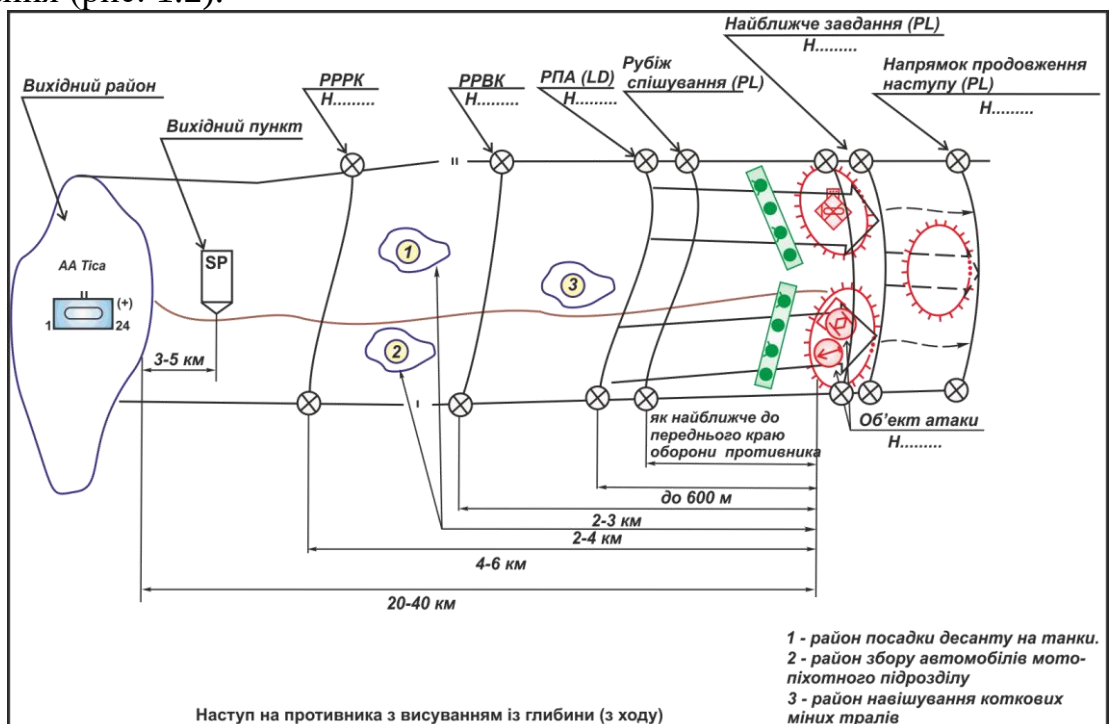

Рис. 1.2. Райони та рубежі, які призначаються під час наступу з ходу

Маршрут висування, як правило, вказується від вихідного пункту (рубежу) до рубежу розгортання у ротні колони, після чого підрозділи прямують колонними шляхами. Маршрут висування вибирається по дорогах, які мають природні маски, з таким розрахунком, щоб підрозділи мали можливість висуватися приховано та з максимальною швидкістю.

Рубежі розгортання підрозділів визначаються з таким розрахунком, щоб забезпечити високий темп їх висування і зменшити ймовірність ураження вогневыми ударами противника.

Вихідний пункт (рубіж) призначається для своєчасного початку висування підрозділів з вихідного району. Віддалення вихідного пункту (рубежу) від вихідного району може досягати 5 – 10 км, що забезпечує витягування колони батальйону із засобами посилення й початок руху із заданою швидкістю.

Рубіж (пункт) розгортання у взводні колони призначається з метою забезпечення послідовного та організованого розгортання роти з похідного порядку в бойовий. Він призначається, у міру можливості, за складками місцевості, на відстані **2-3 км** від переднього краю оборони противника, а на відкритій місцевості і на більшій відстані і має виключати ураження колон вогнем протитанкових засобів ближньої дії, гармат, БМП та іншої зброї піхоти. Висування до нього здійснюється у складі роти. Із досягненням ротою рубежу розгортання у взводні колони взвод без зупинки виходить на свій напрямок і стрімко продовжує просування до рубежу переходу в атаку.

Рубіж переходу в атаку вибирається так, щоб вихід на нього здійснювався приховано, а його віддалення забезпечувало ведення дійсного вогню з основних видів зброї взводу і досягнення переднього краю оборони противника у встановлений час (**“Ч”**). Оскільки механізовані і танкові підрозділи з переходом в атаку повинні взаємно підтримувати один одного вогнем, віддалення цього рубежу від переднього краю оборони противника не може бути більшим, ніж дальність дійсного вогню кулеметів та автоматів. Отже рубіж переходу в атаку призначається на віддаленні **до 600 м** від переднього краю оборони противника. Залежно від умов місцевості і характеру оборони противника віддалення може бути іншим. З виходом на нього взвод розгортається в лінію бойових машин, витримуючи при цьому напрямок руху для виходу на призначений об’єкт атаки.

Рубіж спішування призначається якнайближче до переднього краю оборони противника в місцях, що укриті від вогню його кулеметів і протитанкових засобів ближнього бою противника. Іноді він може збігатися з рубежом переходу в атаку, бути попереду або більш віддаленим. Він має забезпечити безпечність від розривів своїх снарядів та мін (гранат), досягнення високої швидкості атаки і найменше напруження зусиль особового складу механізованих підрозділів. З досягненням рубежу спішування особовий склад висаджується з БМП (БТР), розгортається в бойову лінію і продовжує наступ у пішому порядку.

Для узгодження дій механізованих, танкових, гранатометних підрозділів з артилерійськими підрозділами, що ведуть вогонь із закритих вогневих позицій, призначається *рубіж безпечної віддалення від розривів своїх снарядів і мін*. Безпечним віддаленням для особового складу, який атакує противника в пішому порядку, вважається **400 м**; для БМП (БТР) – **300 м**; для танків – **200 м**.

Для посадки на танки механізованих підрозділів на віддаленні **2-4 км** від переднього краю оборони противника призначається *рубіж посадки десантом на танки*. Зазвичай він обирається в місцях, що забезпечують приховану і швидку посадку.

Залежно від обстановки і характеру місцевості віддалення цих пунктів (рубіжів) може бути іншим.

1.5.2 Наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником.

Сутність переходу в наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником полягає в тому, що, наступ підрозділів здійснюється в заздалегідь створеному бойовому порядку з положення оборони після перегрупування або зміни підрозділів. Проведення вказаних заходів зумовлюється потребою створення необхідної переваги в силах і засобах над противником для досягнення успіху в наступальному бою. Робота командирів підрозділів щодо організації наступу здійснюється на місцевості. При такому способі переходу в наступ підрозділи мають можливість вивчити противника і місцевість. Однак вони змушені перебувати відносно тривалий час у зоні впливу вогневих і розвідувальних засобів противника ближньої дії.

Як видно із визначення сутності, у випадку наступу із положення безпосереднього зіткнення з противником можливо декілька варіантів дій. Основні з них: перший – перехід у наступ з положення оборони після *перегрупування*; другий – зайняття вихідного положення для наступу після висування з глибини і *зміни підрозділів, які діяли попереду*.

Наступ з положення безпосереднього зіткнення з противником починається у заздалегідь створеному бойовому порядку з *вихідного положення для наступу*, яке для взводу складається з:

- ділянки траншеї;
- прилеглих до неї ходів сполучення;
- вогневих позицій БМП (БТР) і доданих вогневих засобів на вихідній позиції роти (рис. 1.3).

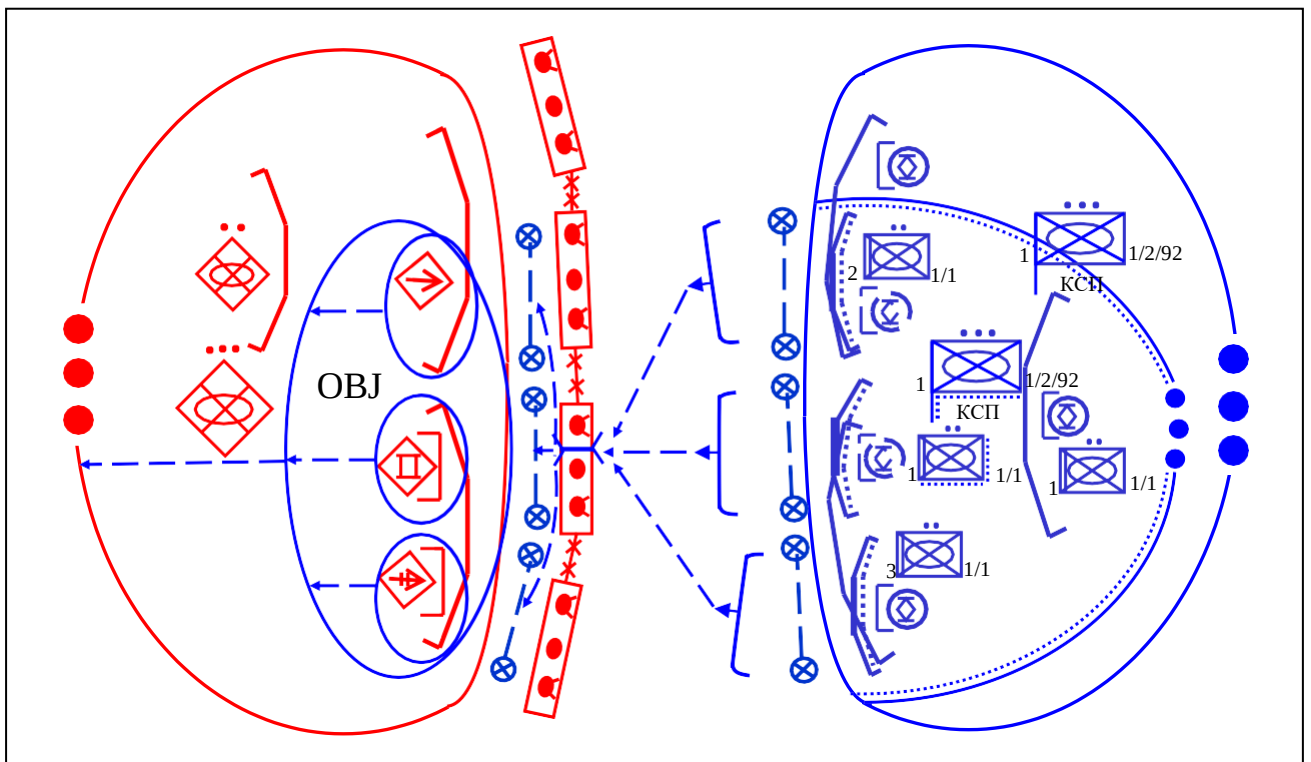

Рис. 1.3. Наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником

Вихідне положення для наступу займається після необхідного перегрупування підрозділів з положенні оборони або їх зміни. Рубіж переходу в атаку, як правило, призначається по рубежу першої траншеї.

Перегрупування – це організоване переміщення підрозділу, який знаходиться у безпосередньому зіткненні з противником в опорному пункті (на позиції, ділянці траншеї, яку він займає), з метою створення бойового порядку і зайняття вихідного положення для наступу. Перегрупування може здійснюватись по фронту або з відведенням підрозділу в глибину оборони.

У ході перегрупування *особовий склад* механізованого взводу роти першого ешелону по траншеях і ходах сполучення приховано переміщується на свою ділянку у вихідній позиції роти і займає вихідне положення для наступу в першій траншеї. БМП (БТР) взводу займають вогневі позиції поруч зі своїми відділеннями або за ними на відстані **до 50 м**. У разі неможливості прихованого переміщення вони залишаються на своїх вогневих позиціях і використовуються для ведення вогню прямою наводкою або висувуються до взводу під час вогневої підготовки атаки. Управління бойовими машинами здійснюється через заступника командира взводу (головного сержанту взводу).

Танковий взвод може розташовуватися на *вихідній позиції танкової роти* на відстані **2-4 км** від переднього краю оборони, на *очікувальній позиції батальйону* на відстані **5-7 км** від нього або залишитися в опорному пункті, який займав раніше. Маршрути виходу танків на рубіж переходу в атаку завчасно розвідуються і позначаються.

Вогневі засоби, що призначені для ведення вогню прямою наводкою, розташовуються на вогневих позиціях на відстані, що забезпечує виконання поставленого завдання.

Взвод, що діє у складі роти другого ешелону батальйону або в якості загальновійськового резерву батальйону займає вихідне положення для наступу у *другій або третій траншеї*.

Зміна – це організований вихід підрозділу на напрямок майбутнього наступу з метою зміни підрозділу, що там обороняється, і зайняття вихідного положення для наступу. У першу чергу змінюються механізовані, а потім танкові підрозділи.

Перегрупування (зміна) підрозділів проводиться приховано, як правило, у ніч перед наступом або за інших умов обмеженої видимості з виконанням заходів щодо введення противника в оману. Про зайняття вихідного положення для наступу командир взводу доповідає командирі роти.

У вихідному положенні для наступу підрозділи суворо виконують встановлений раніше режим поведінки і знаходяться в готовності до відбиття можливого наступу противника. При виявленні відводу противником підрозділів зі свого переднього краю в глибину оборони командир взводу (відділення, танка) повинен негайно доповісти про це старшому командирі.

1.6 Атака.

1.6.1 Сутність атаки

Атака полягає у стрімкому і безупинному русі танкових і механізованих підрозділів у бойовому порядку в поєднанні з вогнем найвищої напруги усіх вогневих засобів з метою знищення противника і оволодіння визначеним районом (рубежем, об'єктом).

Використовуючи вогонь артилерії і удари авіації, танкові підрозділи атакують противника у бойовій лінії і ведуть по ньому вогонь з ходу. Механізовані підрозділи атакують услід за танками у *пішому порядку* (взимку на лижах), в броньованому порядку на БМП (БТР) або десантом на танках і знищують у першу чергу цілі, що заважають просуванню танків. Перед атакою механізованих і танкових підрозділів за рішенням старшого командира, як правило, проводиться вогнева підготовка атаки, а в ході наступу вогнева підтримка військ, що наступають.

1.6.2 Способи атаки.

Атака механізованого підрозділу в пішому порядку застосовується при прориві підготовленої оборони противника, наступі в населеному пункті, оволодінні укріпленим районом, а також на важкодоступній для танків і БМП(БТР) місцевості (в горах, лісі). При цьому особовий склад діє безпосередньо за танками на відстані, що забезпечує їх безпеку від розривів снарядів своєї артилерії і підтримку просування танків вогнем стрілецької зброї. БМП (БТР) у цьому випадку, використовуючи складки місцевості, ривками від рубежу до рубежу (від укриття до укриття) просуваються за своїми відділеннями на відстані, яка забезпечує надійну підтримку вогнем особового складу, що атакує, а БМП зі стабілізованим озброєнням – безпосередньо в бойовій лінії своїх відділень або у складі групи бойових машин. Після спішування особового складу в БМП (БТР) залишаються навідники-оператори (кулеметники БТР), механіки-водії (водії) і заступник командира взводу (головний сержант взводу) (рис. 1.4).

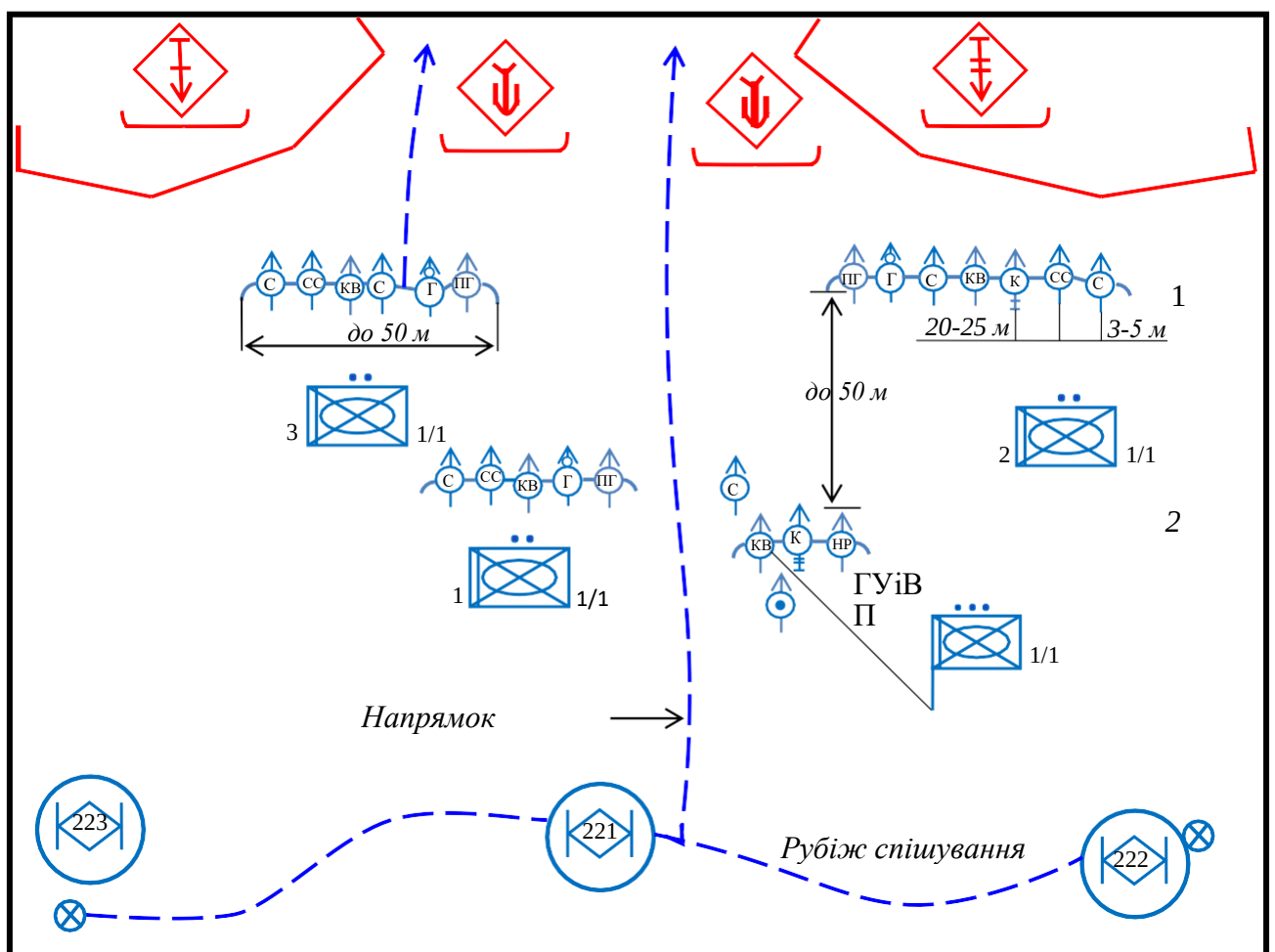

Рис. 1.4. Атака механізованого взводу в пішому порядку при діях в дві лінії

Атака в пішому порядку може проводитися одночасно або послідовно. При *одночасній атаці* всі відділення взводу (весь особовий склад відділення) наступає в одну лінію. *Послідовна атака* застосовується при діях механізованого підрозділу в дві лінії.

Атака у броньованому порядку на БМП (БТР) застосовується на доступній для бойових машин місцевості під час наступу на противника, який поспішно перейшов до оборони і не чинить організованого опору, а також коли його оборона надійно подавлена зі знищенням більшої частини протитанкових засобів. При цьому танки атакують слідом за розривами снарядів своєї артилерії, а механізований підрозділ на БМП (БТР) діє в бойовій лінії за танками на відстані **100-200 м** від них.

В окремих випадках (бездоріжжя, глибокий сніговий покров, інші складні умови) зближення з противником, а на окремих ділянках і атаку, механізований підрозділ може здійснювати десантом на танках.

Взвод атакує на фронті **до 300 м**, механізоване відділення в пішому порядку – **до 50 м**. Танковий взвод атакує противника в бойовій лінії, а механізований взвод (відділення) залежно від обстановки – у бойовій лінії в пішому порядку або на БМП (БТР).

1.7 Місце взводу у бойовому порядку роти і батальйону.

Тактика дій взводу в наступальному бою залежить від його ролі і місця в бойовому порядку роти (батальйону).

Механізований (танковий) взвод веде наступальний бій:

- у складі роти;
- самотійно, у якості:
- загальновійськового резерву;
- бойового розвідувального дозору.

Механізований взвод, крім того, застосовується в складі тактичного повітряного (морського) десанту, а також може складати основу штурмової групи.

Танковий взвод і БМП механізованого взводу у повному складі або окремими машинами можуть залучатися для стрільби прямою наводкою по виявлених цілях противника в ході вогневої підготовки атаки.

1.8 Засоби посилення механізованого (танкового) взводу.

Механізованому взводу у залежності від завдання і умов обстановки може додаватися:

- протитанкове відділення;
- гранатометне;
- вогнеметне відділення;

а під час виконання самотійних завдань, крім того:

- танки, гармати (міномети) й інші вогневі засоби;
- інженерно-саперний підрозділ;
- підрозділ РХБ розвідки.

Танковому взводу може додаватися механізоване відділення.

Засоби посилення застосовуються для знищення і подавлення живої сили і вогневих засобів противника, які перешкоджають просуванню взводу або контратакують його. Вони діють у бойовому порядку взводу і уражають противника за командою командира взводу або самотійно.

Інженерно-саперний підрозділ використовується для ведення інженерної розвідки, пророблення проходів у загородженнях, підриву об'єктів і фортифікаційних споруд (будинків) разом із противником, що їх обороняє.

Підрозділ РХБ розвідки використовується для виявлення зон зараження і знаходження шляхів їх обходу.

1.9 Бойове завдання взводу в наступі.

Змістом бойового завдання підрозділів у наступі є знищення (розгром) противника перед фронтом їх наступу і оволодіння визначеним рубежем (районом) місцевості в призначений термін. Головним об'єктом дій підрозділів, що наступають є, безумовно, противник.

Бойове завдання взводу визначається в залежності від характеру оборони противника, ступеню її подавлення, замислу бою, а також від його бойових можливостей, особливостей місцевості та інших умов обстановки.

Бойове завдання механізованого (танкового) взводу у наступальному бою включає *об'єкт атаки і напрямок продовження наступу*. В окремих випадках, коли перед фронтом наступу противник не розвіданий, під час ведення наступального бою в особливих умовах і при постановці бойового завдання по радіо взводу може бути вказаний тільки *напрямок наступу* (рис. 1.5).

Взводу, який складає *загальновійськовий резерв*, вказується *напрямок (маршрут)* і *порядок переміщення* у ході бою та можливі завдання, до виконання яких бути готовим.

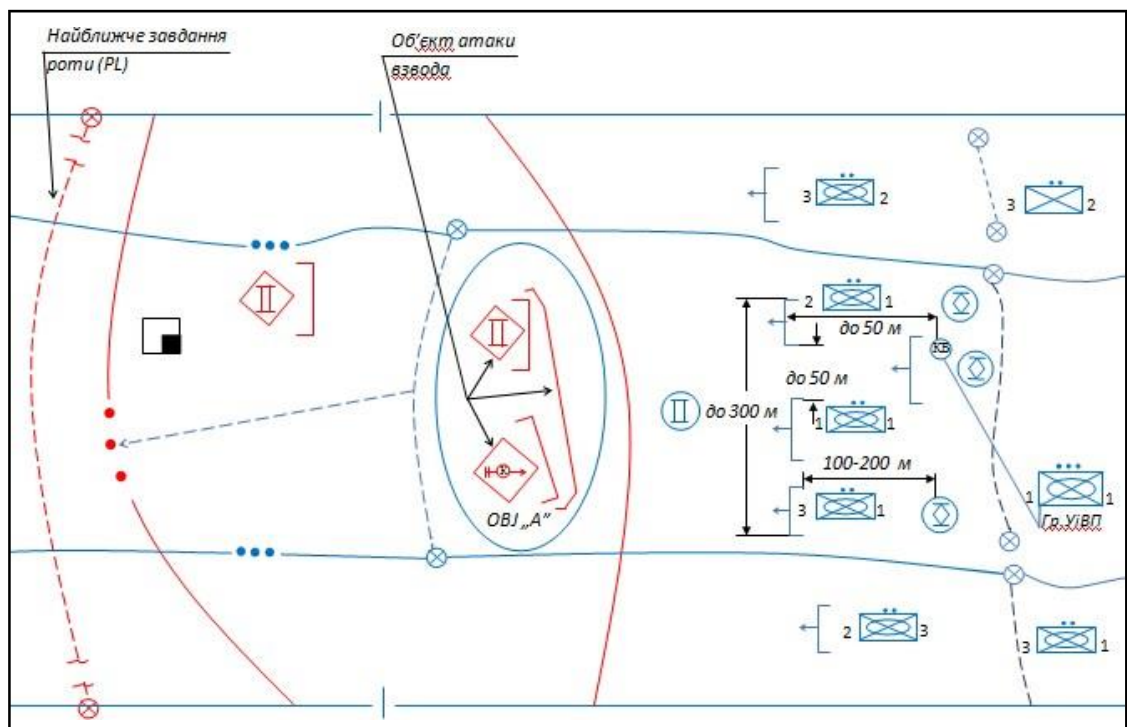

Рис. 1.5. Бойове завдання взводу в наступі

1.6.1 Об'єкт атаки механізованого (танкового) взводу.

Об'єктом атаки механізованого (танкового) взводу, як правило, є жива сила в окопах або в інших фортифікаційних спорудах, а також танки, гармати, ПТРК, кулемети й інші вогневі засоби противника, які розташовані в першій траншеї і в найближчій глибині перед фронтом наступу взводу.

1.6.2 Напрямок продовження наступу взводу.

Напрямок продовження наступу взводу визначається так, щоб забезпечувалося виконання найближчого завдання роти.

З оволодінням визначеним об'єктом атаки взвод продовжує безупинний наступ зазначеному напрямку, під час якого йому ставиться нове бойове завдання (об'єктатаки).

1.10 Бойовий порядок механізованого взводу.

У тісному взаємозв'язку з поставленими підрозділам завданнями будується їхній бойовий порядок. Він повинен відповідати замислу бою і умовам обстановки. Бойовий порядок будується так, щоб забезпечити успішний розгром противника, рішуче зосередження зусиль на обраному напрямку, тісне і безперервне поєднання вогню, руху і маневру в ході наступального бою, можливість своєчасного нарощування зусиль із глибини, використання вигідних умов місцевості, найменшу уразливість підрозділів від ударів усіх видів зброї противника, безперервну взаємодію і зручність управління підрозділами.

Бойовий порядок механізованого взводу складається з:

- бойових порядків відділень з інтервалами між ними **до 50 м**;
 - групи управління і вогневої підтримки, що діє за ними на відстані **до 50 м**.
- Засоби посилення, як правило, залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу і входять до складу групи управління і вогневої підтримки.

У деяких випадках у взводі можуть створюватися група бойових машин та інші групи (захоплення, прикриття, розгородження) (рис. 1.6).

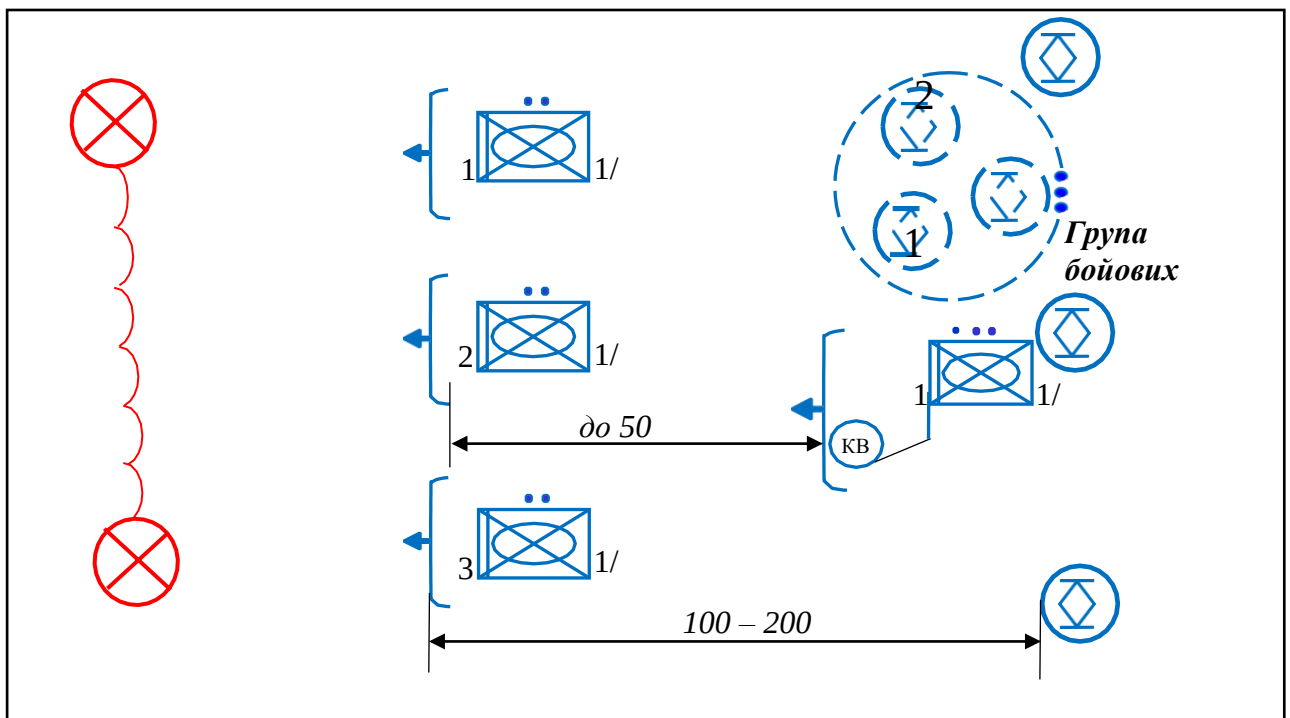

Рис. 1.6. Бойовий порядок механізованого взводу в наступі(в одну лінію)

Механізований взвод в залежності від поставленого завдання та умов обстановки наступають в одну (рис. 1.6) або дві лінії. Інтервали між відділеннями по фронту і в глибину можуть бути **до 50 м**.

Під час наступу взводу у дві лінії (рис. 1.7) одне з відділень діє за бойовими порядками відділень першої лінії і виконує завдання щодо їх підтримки (прикриття) під час подолання загороджень, атаки і знищення противника в траншеї, відбиття раптового нападу противника з флангу. Відділення другої лінії може використовуватися для заміни відділень, які зазнали втрат від вогню противника, а також для здійснення маневру й атаки противника у фланг і тил та виконання інших завдань.

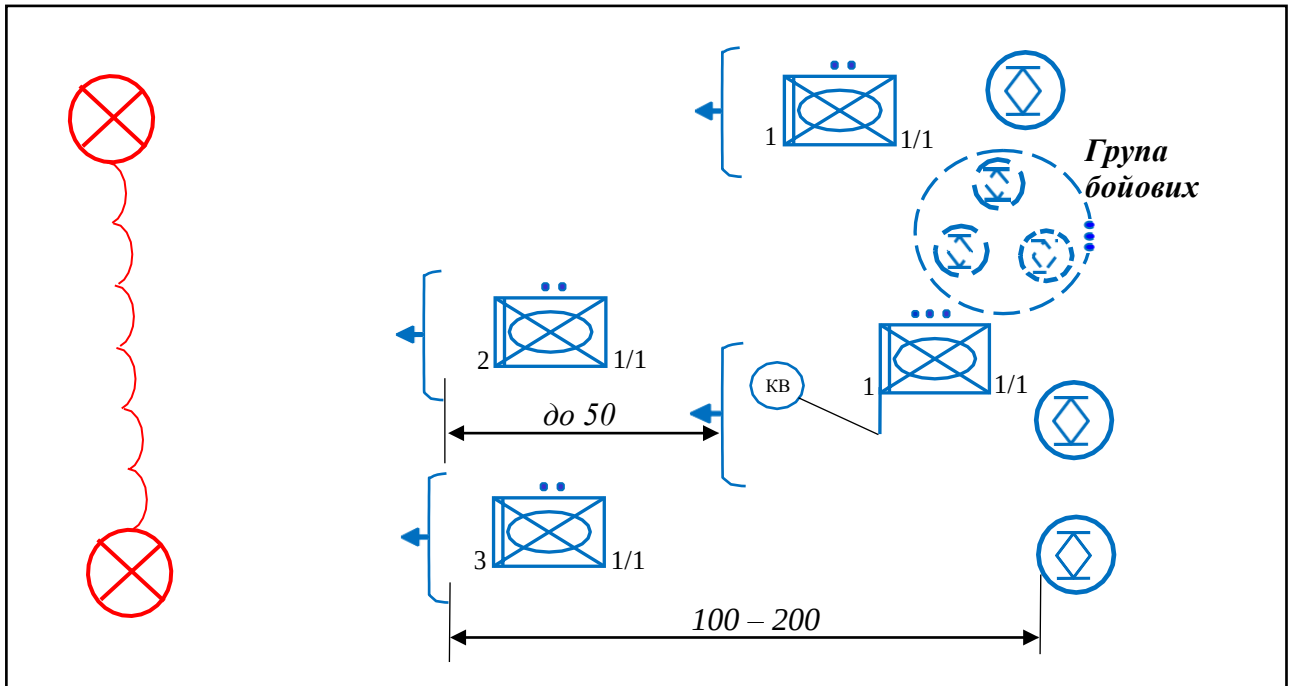

Рис. 1.7. Бойовий порядок механізованого взводу в наступі(в дві лінії)

Група управління і вогневої підтримки призначається для управління підрозділами і вогневими засобами у ході наступального бою та підтримки їх вогнем. Вона діє на відстані **до 50 м** за відділеннями, які наступають, або безпосередньо в їх бойових порядках. Діями групи керує особисто командир взводу. Зазвичай до її складу входять: обслуга кулемета, снайпер, додані вогневі засоби. Зі складу групи командир взводу призначає спостерігача і зв'язківців. Спостерігач веде спостереження за противником, результатами вогню, діями бойових машин, положенням сусідів і доповідає результати спостереження командирі взводу. Він розташовується за **3-10 м** перед командиром взводу або біля нього. При переміщенні КСП спостерігач першим пересувається у район, який визначив командир взводу. Зв'язківець спостерігає за сигналами командирів відділень, доданих і підтримуючих підрозділів, які знаходяться перед КСП. Він передає розпорядження командира взводу встановленими сигналами або голосом. Зв'язківець розташовується за **3-6 м** від командира взводу і завжди пересувається разом із ним.

Другий зв'язківець спостерігає за сигналами командирів підрозділів, які знаходяться позаду КСП, а при відсутності радіозв'язку – і за сигналами командира роти. Він розташовується в **3-6 м** за командиром взводу у місці, що дозволяє непомітно для противника подавати сигнали в тил. При переміщенні

КСП другий зв'язківець пересувається останнім, не припиняючи спостереження за сигналами командира роти.

Група бойових машин створюється для підтримки бою механізованих відділень вогнем свого озброєння. Діями групи бойових машин керує командир взводу через свого заступника (головного сержанта взводу). БМП(БТР) залежно від обставин і рішення командира взводу можуть діяти разом зі своїми відділеннями або у складі групи управління і вогневої підтримки.

1.7.1 Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає в пішому порядку.

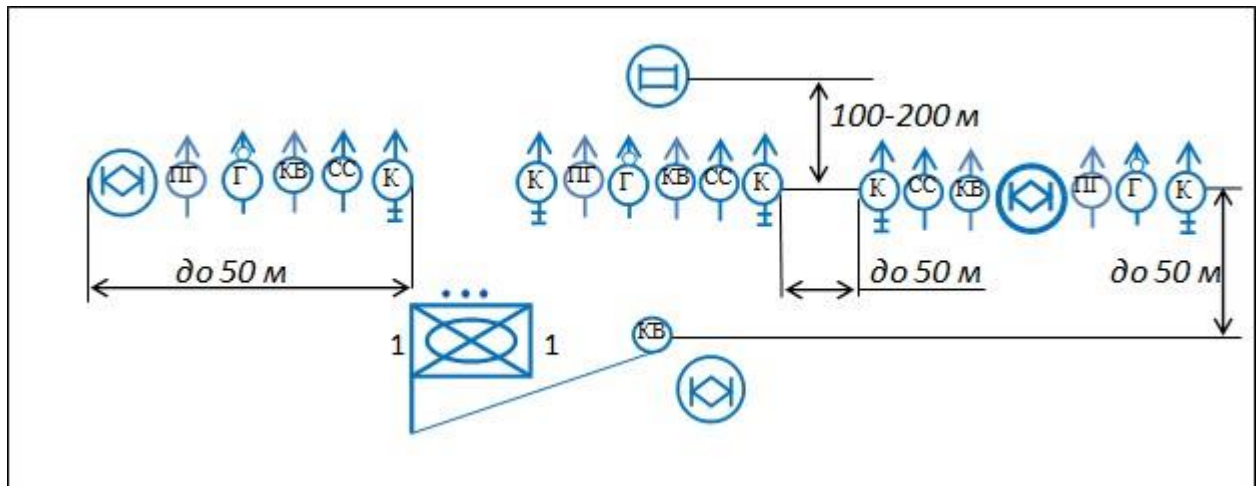

Рис. 1.8. Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає в пішому порядку в одну лінію

Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає у пішому порядку, може будуватися в одну або у дві лінії (рис. 1.8). Під час ведення наступального бою положення відділень (бойових машин) у бойовій лінії може бути кутом назад (вперед) або уступом праворуч (ліворуч).

1.7.2 Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає на бойових машинах.

Бойовий порядок механізованого взводу, який наступає на бойових машинах, а також танкового взводу складається з *лінії бойових машин* (рис. 1.9, 1.10). БМП (БТР), танки розташовуються кутом назад (вперед) або уступом праворуч (ліворуч), інтервали між ними можуть бути до **100 м**. Засоби посилення діють у бойовій лінії або за нею.

Управління підрозділами і вогнем при наступі в пішому порядку командир механізованого взводу здійснює переміщуючись на відстані **до 50 м** за бойовою лінією відділень на напрямку, звідки забезпечується найкраще спостереження за місцевістю, противником, діями підлеглих і сусідів.

Командир танкового взводу, а також механізованого взводу при наступі на БМП (БТР) управляє діями підлеглих з бойової машини, що діє в бойовій лінії взводу.

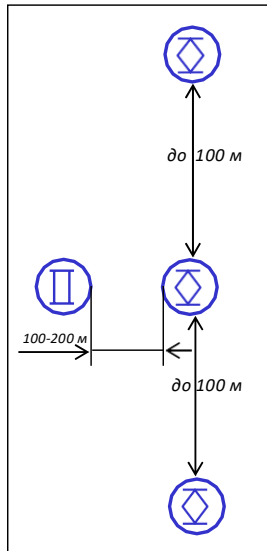

Рис. 1.9. Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає на бойових машинах піхоти (варіант).

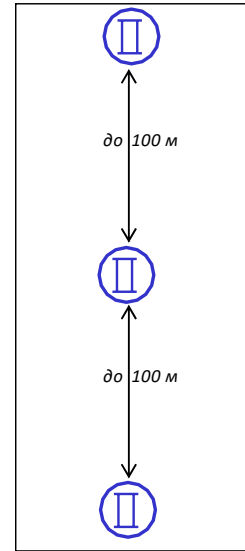

Рис. 1.10. Бойовий порядок танкового взводу в наступі (варіант).

2. Підготовка та ведення наступального бою.

2.1. Підготовка наступального бою у взводі починається з отриманням бойового завдання від старшого командира. Порядок і зміст роботи командира взводу з організації наступального бою залежить від отриманого завдання, умов переходу в наступ та наявності часу. У всіх випадках робота з організації бою повинна проводитись так, щоб забезпечити безперервне управління підрозділами, своєчасне прийняття рішення і постановку завдань. При цьому більшу частину часу необхідно надати підпорядкованим командирам для підготовки до виконання бойового завдання.

До початку наступу протягом однієї-двох ночей здійснюється перегрупування (зміна) підрозділів, які займають оборону. Механізовані підрозділи виходять на вихідну позицію, як правило, в ніч перед наступом; танкові підрозділи можуть займати вихідну (очікувальну) позицію під час вогневої підготовки атаки.

У вихідному положенні взвод перебуває у постійній готовності до відбиття можливого нападу противника, для чого командир взводу повинен організувати спостереження і призначити чергові вогневі засоби. Особовий склад за необхідності дообладнує ділянку траншеї додатковими окопами, пристосуваннями для вистрибування з траншеї, споряджає магазини і стрічки набоями, готує до застосування ручні гранати.

Вогневі засоби, що виділені для ведення вогню прямою наводкою, розташовуються в обладнаних укриттях і перебувають у готовності до зайняття вогневих позицій, у визначений час займають їх і з початком вогневої підготовки атаки відкривають вогонь.

2.2. Наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником взвод розпочинає після проведення вогневої підготовки атаки, що здійснюється за наказом старшого командира. БМП, танки взводу і додані вогневі засоби, що виділені для стрільби прямою наводкою, знищують визначені або заново виявлені цілі в опорних пунктах противника на передньому краї і у найближчій глибині оборони, руйнують його оборонні споруди. Командир взводу керує вогнем підпорядкованих, веде спостереження за діями противника і цілями, які

підлягають ураженню на напрямку наступу взводу; про результати спостереження доповідає командир роти.

У встановлений час за командою (сигналом) старшого командира танковий взвод, який знаходиться на вихідній (очікувальній) позиції, висувається до рубежу переходу в атаку. За танками рухаються БМП (БТР), які розташовувалися окремо від своїх взводів. Бойові машини підрозділів першого ешелону переходять у наступ разом зі своїми підрозділами. Танки і БМП зі складу підрозділів другого ешелону, які виділені для участі у вогневій підготовці атаки, продовжують виконувати завдання до виходу підрозділів, що атакують, на визначений старшим командиром рубіж.

З підходом танків до вихідної позиції роти командир механізованого взводу подає команду “ПОЗНАЧИТИ ПРОХОДИ ДЛЯ ТАНКІВ”, потім “Взвод – ПРИГОТУВАТИСЯ ДО АТАКИ”. Після проходження танками першої траншеї командир механізованого взводу подає команду “Взвод, в атаку – ВПЕРЕД”. При одночасній атаці за цією командою весь особовий склад взводу вистрибує з траншеї (окопів) і прискореним кроком (бігом) або “перекатами” услід за танками зближується з противником, пересуваючись у напрямку проходів у загородженнях.

Для швидкого зближення з противником за командою (сигналом) командира взводу може здійснюватися посадка особового складу в БМП (БТР). Бойові машини, використовуючи складки місцевості, приховано підходять до своїх відділень і роблять зупинку. За командою “Взвод – ДО МАШИН”, “ПО МІСЦЯХ” особовий склад займає місця в бойових машинах і готується для ведення вогню через бійниці. Посадка на БМП (БТР) особового складу може здійснюватися також у вихідному положенні в ході вогневої підготовки атаки. БМП (БТР) на максимальній швидкості висуваються до рубежу спішування і ведуть вогонь з ходу.

З підходом взводу до рубежу спішування за командою “Взвод – ПРИГОТУВАТИСЯ ДО СПІШУВАННЯ” БМП (БТР) доганяють танки, особовий склад готується до спішування. З виходом на рубіж спішування за командою “Взвод – ДО МАШИН” механіки-водії (водії) БМП (БТР), а також механіки-водії танків при перевезенні взводу десантом на танках зменшують швидкість руху або, використовуючи наявні укриття, роблять коротку зупинку. Особовий склад швидко залишає машини, спішується і продовжує рух до переднього краю оборони противника. При цьому зближення з противником може здійснюватись в бойовій лінії або з укриттям особового складу за бойовими машинами.

Командир взводу уточнює положення противника, а в разі потреби – бойові завдання відділенням і порядок подолання загороджень перед переднім краєм оборони противника.

Взвод долає загородження під прикриттям вогню артилерії, бойових вертольотів, інших вогневих засобів старшого командира, а також при взаємній підтримці вогнем механізованих відділень, БМП (БТР), танків. Танки і БМП, які оснащені мінними тралами, долають мінно-вибухові загородження противника у бойовому порядку за своїми напрямками, а ті, що не мають тралів і БТР, – встановленим порядком по пророблених проходах. При цьому особовий склад, який атакує противника у пішому порядку, долає мінне поле слідом за танками по їх коліях або пророблених проходах. З підходом взводу до

загороджень за командою командира взводу “Взвод, у напрямку ..., в колону по два (по три), направляюче – перше відділення, у прохід, бігом – РУШ” відділення під прикриттям вогню групи управління і вогневої підтримки, а під час наступу у дві лінії і вогню відділення, що наступає у другій лінії, на ходу займають місця в колоні взводу, встановленим порядком долають загородження і виходять на свої напрямки, підтримуючи вогнем одне одного. БМП (БТР) вогнем із коротких зупинок знищують вогневі засоби противника, що перешкоджають просуванню танків і особового складу, потім долають загородження за особовим складом взводу. БМП зі стабілізованим озброєнням можуть долати загородження безпосередньо за танком, особовий склад взводу в цьому випадку просувається услід за БМП.

Танковий взвод, подолавши загородження, з виходом на рубіж переходу в атаку розгортається в бойову лінію і стрімко атакує противника, знищуючи вогнем з ходу його живу силу і вогневі засоби, які перешкоджають подоланню загороджень механізованими підрозділами.

БМП (БТР), подолавши загородження, виходять на свої напрямки і, діючи за бойовою лінією свого підрозділу, підтримують вогнем атаку особового складу. БМП зі стабілізованим озброєнням, вийшовши слідом за танком із проходу, розгортаються у бойову лінію і вогнем прикривають рух відділень проходами та розгортання їх в бойову лінію.

Механізований взвод, який атакує у пішому порядку, після подолання загородження за командою командира взводу “Взвод, у напрямку ... – ДО БОЮ, ВПЕРЕД” в бойовій лінії, ведучи інтенсивний вогонь з ходу, атакує передній край оборони противника слідом за танками. У випадку, коли перед механізованим взводом танки не діють, взвод атакує противника услід за розривами снарядів своєї артилерії на безпечній відстані від них. Командир взводу з групою управління і вогневої підтримки діє, як правило, за бойовою лінією взводу на відстані до 50 м.

У ході наступу командир взводу веде спостереження, ставить (уточнює) завдання відділенням (танкам), бойовим машинам і доданим вогневим засобам на знищення противника; командир механізованого взводу, крім того, вказує танкам цілі, які перешкоджають просуванню особового складу.

Наблизившись до траншеї противника на 25-40 м, за командою командира взводу “Взвод, гранатами – ВОГОНЬ” особовий склад закидає противника гранатами й у точно встановлений час (“Ч”) слідом за танками вривається на передній край його оборони, знищує піхоту й обслуги протитанкових засобів противника.

Для очищення траншеї і ходу сполучення від противника, що залишився, командир взводу призначає одне з відділень (бойову групу). Виконавши завдання, воно продовжує наступ у вказаному напрямку або займає місце у другій лінії взводу. Якщо взвод діє вздовж ходу сполучення, то два відділення наступають обабіч від нього, знищуючи живу силу і вогневі засоби противника, а одне з відділень (відділення другої лінії) очищує від противника хід сполучення вогнем упритул і багнетами.

Механізований взвод під час атаки на БМП (БТР) в броньованому порядку, використовуючи результати вогневого ураження, стрімко вривається на передній край оборони противника, знищує живу силу і вогневі засоби та швидко і безупинно просувається вглиб його оборони.

Після знищення противника й оволодіння об'єктом атаки взвод продовжує наступ у вказаному напрямку у тісній взаємодії з танками. Командир взводу доповідає командирі роти про виконання завдання і вказує: місце знаходження підрозділу, положення і характер дій противника на напрямку наступу взводу; втрати особового складу, ОВТ, використання ракет і боєприпасів; прийняте рішення за обстановкою, що склалася; за необхідності – прохання. Після затвердження рішення командиром роти він уточнює завдання взводу.

При послідовній атаці взвод наступає у дві лінії. В момент проходження танками вихідного положення взводу за командою командира механізованого взводу особовий склад відділень першої лінії вискакує з траншеї (окопів) і рухається у напрямку проходів у загородженнях. Командир взводу спостерігає за діями відділень і вогнем БМП (БТР), групи управління і вогневої підтримки та відділення другої лінії знищує противника в об'єкті атаки. З виходом атакуючих відділень на відстань до 50 м від вихідного положення за командою командира взводу вискакує з траншеї (окопів) особовий склад відділення другої лінії і діє за першою лінією, прикриваючи її вогнем.

З підходом відділень першої лінії до загороджень за командою командира взводу особовий склад у встановленому порядку долає загородження вслід за танками, швидко розгортається в бойову лінію, відкриває вогонь зі своєї зброї і стрімко атакує противника. Відділення другої лінії, група управління і вогневої підтримки, БМП (БТР) з вогневих позицій перед загородженнями прикривають своїм вогнем танки і відділення першої лінії під час подолання ними загороджень, уражаючи противника на передньому краї оборони.

Після подолання відділеннями першої лінії загороджень під прикриттям їх вогню та вогню танків і БМП (БТР) починають долати загородження відділення другої лінії та група управління і вогневої підтримки. Подолавши проходи у загородженнях вони своїм вогнем підтримують дії відділень першої лінії і атакують противника. Останніми долають загородження БМП (БТР), займають своє місце у бойовому порядку взводу і вогнем своєї зброї підтримують атаку відділень.

2.3. Під час наступу з висуванням із глибини (з ходу) механізований (танковий) взвод у колоні роти висувається з вихідного району під час вогневої підготовки атаки. З виходом на рубіж (пункт) розгортання у взводні колони взвод з максимально допустимою швидкістю виходить на свій напрямок і самостійно продовжує рух на рубіж переходу в атаку.

Мінні поля, які встановлені засобами дистанційного мінування противника на напрямку висування взводу, як правило, обходяться або долаються проходами, проробленими засобами старшого командира. У разі застосування противником запалювальної зброї взвод швидко виходить із району пожежі, гасить вогнища на ОВТ та продовжує виконувати поставлене завдання.

Вогневі засоби, які призначені для ведення вогню прямою наводкою, заздалегідь висуваються на рубежі вогневих позицій для підтримки наступу механізованих і танкових підрозділів.

Танки, що виділені для оснащення катковими мінними тралами, зосереджуються у визначеному для цього районі. Ножові трали на танки і БМП, як правило, навішуються у вихідному районі для наступу.

З підходом до рубежу переходу в атаку взвод за командою командира роти розгортається у бойовий порядок і продовжує рух до переднього краю оборони противника вслід за танками, знищуючи противника вогнем з ходу.

Для атаки у пішому порядку з виходом взводу на рубіж спішування за командою командира взводу особовий склад швидко залишає машини, розгортається в бойову лінію і, ведучи інтенсивний вогонь стрімко наближається до переднього краю оборони противника.

2.4. Наступальний бій у глибині оборони противника характеризується нерівномірністю просування підрозділів і розвивається у складній і швидкозмінній обстановці. Успішне просування хоча б одного з відділень (танків) або сусідів командир взводу негайно використовує для розвитку успіху. При зупинці сусідів взвод, не припиняючи наступ, частиною вогневих засобів подавляє цілі, які заважають їх просуванню.

Противника, який чинить опір, взвод атакує зазвичай з ходу, охоплюючи його з флангів повним складом або частиною сил. Для маневру використовуються складки місцевості, проміжки у бойових порядках або відкриті фланги противника, з метою приховування маневру застосовуються дими (аерозолі).

Якщо атака з ходу не має успіху і обійти противника не вдається, командир взводу зосереджує вогонь взводу і доданих засобів по цілях, які перешкоджають просуванню, висуває відділення (танки) на вигідний для атаки рубіж і викликає вогонь засобів старшого командира (підрозділів, які підтримують), одночасно вживає заходів щодо пророблювання проходу у виявлених загородженнях. Використовуючи результати ВУП, атакою з фронту завершує його знищення і продовжує рух вперед.

На важкодоступних для танків ділянках місцевості особовий склад механізованого взводу при наступі у пішому порядку може обганяти танки і наступати під прикриттям їх вогню і вогню БМП (БТР). Після подолання складних ділянок танки знову виходять вперед і взвод продовжує наступати за ними.

У ході розвитку наступу в глибині оборони противника у разі послаблення його опору механізований взвод, який наступає у пішому порядку, може здійснювати посадку в бойові машини або десантом на танки (у випадку виходу з ладу БМП (БТР)). Для цього за командою командира взводу БМП (БТР) доганяють свої відділення, сповільнюють рух або роблять коротку зупинку (танки, які виділені для дій з десантом, роблять зупинку). За командою “ДО МАШИНИ” особовий склад бігом висувається до своїх БМП (БТР), танків, ставить зброю на запобіжник і за командою “ПО МІСЦЯХ” займає місця в машинах (на броні) під прикриттям вогню БМП (БТР), танків. Діючи на БМП (БТР), десантом на танках, взвод своїм вогнем знищує живу силу і вогневі засоби противника, насамперед протитанкові засоби ближньої дії. Для знищення противника, який перешкоджає просуванню танків, а також для надання їм допомоги у подоланні загороджень і перешкод особовий склад може спішуватися.

При виявленні засобів ЗМУ та ВТЗ противника взвод, уміло використовуючи приховані підступи, стрімко виходить до них, рішучою атакою знищує живу силу і виводить з ладу пускові установки (гармати, міномети).

Загородження і перешкоди у глибині оборони противника взвод обходить або долає по пророблених проходах. Зони зараження взвод долає на БМП (БТР), танках з використанням засобів індивідуального і колективного захисту або обходить їх напрямками, що вказав командир роти.

Противника, що контратакує, взвод знищує у взаємодії з іншими підрозділами вогнем і рішучою атакою з ходу або за вказівкою командира роти спочатку уражає противника вогнем з вигідного рубежу. При цьому танки і БМП (БТР) займають вогневі позиції за найближчим укриттям, а особовий склад механізованого взводу спішується і займає вигідні позиції, як правило, попереду них. Після завдання противнику ураження взвод атакою у взаємодії з сусідами або самостійно завершує його знищення.

Взвод, який не був контратакований, прискорює своє просування з метою виходу у фланг і тил противнику, що контратакує.

Виявивши відхід противника, командир взводу негайно організовує його переслідування і доповідає про це командирі роти. Механізований взвод переслідує противника, як правило, на БМП (БТР) або десантом на танках.

Під час переслідування взвод, використовуючи складки місцевості, діючи у бойовому або похідному порядку, обходить противника паралельними маршрутами, виходить на шляхи його відходу, сковує його дії і знищує рішучою атакою у фланг і тил. У випадку неможливості виходу на шляхи відходу противника взвод рішучими діями вклинюється у бойові порядки підрозділів прикриття, у взаємодії із сусідами знищує їх і проривається до основних сил противника, який відходить.

Виконавши завдання взвод виходить на зазначений рубіж і закріплюється на ньому. Командир взводу в короткий термін організовує систему вогню і виконання інших заходів щодо підготовки до відбиття можливих контратак противника, особлива увага приділяється організації протитанкової оборони. За рішенням старшого командира взвод може виводитись з бою і розташовуватися у призначеному місці, де командир взводу організовує спостереження і безпосередню охорону.

Після бою командир взводу повинен перевірити стан особового складу, ОВТ взводу, організувати надання допомоги пораненим, поповнення боєприпасів і заправку техніки, а також доповісти командирі роти (батальйону) про результати бою. У доповіді зазвичай вказується: завдання, яке виконував взвод, місце його знаходження; які цілі противника знищені взводом; втрати особового складу, озброєння і техніки взводу; витрата боєприпасів і пального; стан ОВТ, а також морально-психологічний стан особового складу та інші питання.

Взвод, що складає загальновійськовий резерв батальйону, використовуючи маскувальні властивості місцевості, просувається за ротами першого ешелону на відстані 1,5 - 2 км у готовності до виконання визначених для нього завдань.

Отримавши завдання на введення у бій для розвитку наступу або завершення виконання найближчого завдання батальйону, командир взводу на ходу ставить завдання відділенням (танкам). При цьому він вказує на місцевості положення противника і місця розташування його вогневих засобів, рубіж введення у бій, об'єкт атаки і напрямок продовження наступу, уточнює порядок

взаємодії. З підходом до зазначеного рубежу взвод розгортається у бойовий порядок і стрімко атакує противника.

З отриманням завдання на знищення (блокування) противника, який залишився в тилу батальйону, взвод висувається на вказаний йому напрямок і, використовуючи результати вогневого ураження, завершує його розгром (блокування).

3. Бойові можливості механізованого взводу на БМП (БТР) у наступі.

Знати та вміти оцінювати бойові можливості не тільки своїх підрозділів, але і підрозділів противника командир підрозділу необхідно завжди при організації бою. Під бойовими можливостями прийнято розуміти кількісні та якісні показники, які характеризують можливості підрозділів щодо виконання ними визначених завдань у конкретній обстановці у встановлений час.

Складовими бойових можливостей підрозділів у наступі є:

- вогневі можливості;
- ударна сила;
- маневрені можливості.

Вогневі можливості механізованих підрозділів складаються з вогневих можливостей штатної та приданої артилерії, танків, БМП, протитанкових засобів, засобів ППО та усіх видів стрілецької зброї.

У всіх випадках умовою для визначення величини бойових можливостей механізованого взводу є виконання бойового завдання зі збереженням боєздатності.

До показників вогневих можливостей звичайно відносяться:

- кількість знищених танків та інших броньованих об'єктів;
- ступінь ураження живої сили противника вогнем стрілецької зброї.

Розрахунок вогневих можливостей по боротьбі з броньованими цілями ґрунтується на використанні коефіцієнта бойової ефективності протитанкових засобів.

Дослідним шляхом встановлено, що коефіцієнт бойової ефективності показує, яку кількість танків та інших броньованих цілей може знищити той або інший протитанковий засіб, перш ніж він вийде з ладу.

Засоби боротьби з броньованими цілями в підрозділах	Кількість протитанкових засобів	Коефіцієнт бойової ефективності		Можливості по знищенню	
		по танках	по БМП (БТР)	танків	БМП (БТР)
БМП (ПТРК)	3	1	1,5	3	4,5
РПГ-7	3	0,2	0,3	0,6	0,9
За взвод на БМП				3 - 4	5 - 6
РПГ-7	3	0,2	0,3	0,6	0,9
За взвод на БТР				до 1	до 1
Танк				до 1	до 2

Вогневі можливості механізованого взводу, посиленого танком, по боротьбі з броньованими об'єктами противника визначаються з урахуванням таких даних. На озброєні механізованого взводу знаходиться:

- БМП (БТР) - 3 од.;
- РПГ – 7 - 3 од.

При веденні наступу механізований взвод на БМП, посилений танком, здатний знищити 4 - 5 танків або 7 - 8 БМП (БТР), а механізований взвод на БТР, посилений танком, – 1 - 2 танка, 2 - 3 БМП (БТР) противника. По досвіду

локальних війн, для ураження одного танка в окопі необхідно, щоб по ньому вели вогонь 2 – 3 танка або БМП. Взводу на БТР необхідно наступати у взаємодії з танками, а також надавати йому протитанкові засоби.

Послідовність розрахунку вогневих можливостей механізованого взводу по **знищенню живої сили противника вогнем стрілецької зброї** така:

- визначити кількість одиниць стрілецької зброї за типами, яка знаходиться на озброєнні особового складу механізованого взводу до початку ведення наступу (яка буде використовуватися для ураження живої сили противника у наступальному бою);

- на основі бойової швидкострільності стрілецької зброї визначити кількість куль, яка може бути випущена за 1 хвилину бою особовим складом взводу;

- розділити загальну кількість куль, що може бути випущена за 1 хвилину, на протяжність фронту наступу взводу в метрах (з урахуванням проміжків з сусідніми підрозділами) та визначити щільність вогню механізованого взводу.

Проведемо розрахунок за умови, що механізований взвод на БМП укомплектований на 100% та наступає на фронті до 300 метрів.

АК-74: $14 \times 100 \text{ к/хв.} = 1400 \text{ куль/хв.}$

РПК-74: $3 \times 150 \text{ к/хв.} = 450 \text{ к/хв.}$

ПКМ: $1 \times 250 \text{ к/хв.} = 250 \text{ к/хв.}$

ПКТ: $3 \times 250 \text{ к/хв.} = 750 \text{ к/хв.}$

СВД: $1 \times 40 \text{ к/хв.} = 40 \text{ к/хв.}$

Всього зі штатної стрілецької зброї механізований взвод на БМП може випустити 2890 к/хв.

Під час ведення наступу в пішому порядку механізований взвод має вести вогонь на фронті до 400 метрів (фронт наступу до 300 м та по півінтервали справа і зліва із сусідніми підрозділами). Таким чином, взвод здатний створити щільність вогню $2890 \text{ к/хв.} : 400 \text{ м} = 7\text{-}8 \text{ к/хв. на } 1 \text{ метр фронту}$. Як показує досвід війн та навчань, щільність 8-10 куль забезпечує виконання бойового завдання. А трьохкратна перевага над противником забезпечує успіх при виконанні бойового завдання. Це дозволяє наступати механізованому взводу на фронті до 300 м.

Ударна сила підрозділу - це здатність наносити міцні удари по противнику зі сполученням вогню та руху. Ударна сила механізованого взводу основана на застосуванні вогню БМП (БТР), протитанкових засобів, стрілецької зброї у поєднанні зі швидким просуванням в глибину розташування противника, знищенням його живої сили та вогневих засобів і оволодінням об'єктом атаки. З цього витікає, що ударна сила взводу залежить від:

- його вогневих та маневрених можливостей;
- стійкості взводу проти різноманітних засобів ураження противника;
- фронту наступу;
- місця в бойовому порядку роти;
- кількості приданих засобів ураження.

Ударна сила взводу, що наступає, залежить від щільності сил та засобів противника, що обороняється, і в кінцевому підсумку характеризується співвідношенням сил та засобів протидіючих сторін. Чим вище щільність сил та засобів, що створюються взводом у наступі, і чим менше їх у противника, що обороняється, тим більша сила удару. Результатом реалізації ударної сили

взводу в наступі є втрати, що наносяться противнику, а також захоплення об'єкта атаки. Основу ударної сили механізованого взводу складає бронетанкова техніка (БМП, БТР, танки) з її озброєнням та особовим складом. Вона здатна знищити вогневі засоби противника не тільки вогнем, але і колесами (гусеницями). При цьому ударна сила взводу та вогнева міць проявляються в нерозривному поєднанні всіх сил та засобів, які приймають участь в бою.

Величина ударної сили взводу визначається співвідношенням засобів боротьби з танками та іншими броньованими об'єктами, щільністю вогню з стрілецької зброї, а також темпом руху в атаку. Для успішного наступу підрозділам необхідно мати 2-3-разову перевагу, а на ділянках прориву – 4-6-разову перевагу над противником, що обороняється. Механізований взвод здатний створити таку перевагу над мотострілецьким відділенням противника.

Взвод наступає на фронті до **300 м**.

Маневрені можливості – це здатність механізованого взводу швидко здійснити переміщення, розгортання при підготовці і в ході наступу, змінювати швидкість та напрямок руху, здатність взводу здійснювати маневр на полі бою за визначений час, долати зони зараження, райони пожеж та завалів.

Маневр повинен бути простим по задуму, проводитися швидко, скрито та раптово для противника. Він проводиться з метою заняття вигідного положення для ведення вогню по найбільш уразливому місцю в бойовому порядку противника або для нанесення ударів йому у фланг і в тил. Для здійснення маневру використовують вогневе ураження противника, відкриті фланги, проміжки, складки місцевості, дими.

Маневр вогнем застосовується для більш ефективного ураження противника. Він полягає у зосередженні вогню взводу по одній важливій цілі, своєчасному перенесенні вогню з однієї цілі на іншу та ведення вогню взводом одночасно по декількох цілях.

Маневрені можливості механізованого взводу

Характер дій	Показники
Пересування в колоні	20 – 25 км/год
Бойові швидкості атаки: - в пішому порядку - на БМП, БТР, танках	6 – 7 км/год 8 – 12 км/год
Розгортання з передбойового порядку в бойовий: - при діях в пішому порядку - при діях на машинах	20 сек. 40 / 30 сек.
Атака переднього краю оборони противника в пішому порядку (віддалення 450 – 500 м)	4,5 хв.
Заняття рубежу для відбиття контратаки противника: - без спішування - зі спішуванням	1 хв 35с / 1 хв 5 с 2 хв 40 с / 2 хв 10 с

В чисельнику вказаний час для підрозділів на БТР, в знаменнику – на БМП.

4. Порядок роботи командира механізованого взводу з підготовки наступального бою.

4.1. Підготовка наступального бою.

Бойовий досвід переконливо свідчить про прямий зв'язок успіху наступу зі старанністю його підготовки.

Підготовка наступального бою у взводі починається з отриманням бойового завдання від старшого командира і включає:

- організацію бою;
- підготовку взводу до бойового застосування;
- практичну роботу командира в підлеглих підрозділах;

Під час підготовки наступу *в умовах безпосереднього зіткнення з противником*, крім того:

- обладнання ділянки взводу на вихідній позиції роти;
- зайняття вихідного положення для наступу.

4.2. Загальний порядок роботи командира взводу з організації наступального бою.

Одним із важливіших заходів підготовки наступального бою є його *організація*.

Порядок і зміст роботи командира взводу з організації наступального бою залежить від отриманого завдання, умов переходу в наступ та наявності часу. У всіх випадках робота з організації бою повинна проводитись так, щоб забезпечити безперервне управління підрозділами, своєчасне прийняття рішення і постановку завдань. При цьому більшу частину часу необхідно надати підпорядкованим командирам для підготовки до виконання бойового завдання.

З отриманням бойового наказу (розпорядження) командир взводу (відділення, танка) приступає до *організації бою*, в ході якої:

- усвідомлює завдання;
- проводить розрахунок часу;
- оцінює обстановку;
- приймає рішення;
- проводить рекогносцировку;
- віддає бойовий наказ;
- організовує взаємодію, управління, бойове забезпечення та виконання заходів інших видів всебічного забезпечення бою.

Робота з організації бою під час підготовки наступу в умовах безпосереднього зіткнення з противником, а *якщо дозволяє обстановка*, то і при переході у наступ з висуванням із глибини (з ходу), проводиться на місцевості. *Якщо обстановка не дозволяє*, то основні заходи з організації бою командир взводу проводить по карті (схемі, на макеті місцевості). У подальшому він уточнює своє рішення у ході рекогносцировки або з виходом взводу на відстань, яка дозволяє спостереження за об'єктом атаки (зайняттям ділянки взводу на вихідній позиції роти).

4.2.1. Усвідомлення завдання.

Під час усвідомлення завдання командир взводу повинен *зрозуміти*: мету майбутніх дій і замисел старшого командира;

– завдання роти (під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – вихідну позицію роти, засоби посилення, найближче завдання і напрямок продовження наступу, хто підтримує; під час наступу з висуванням із глибини (з ходу), крім того, – маршрут висування, вихідний

пункт, рубіж розгортання в ротні колони і час його проходження, рубіж переходу в атаку);

– завдання свого взводу (під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – місце взводу в бойовому порядку роти, ділянку взводу на вихідній позиції роти і час її зайняття, засоби посилення, об'єкт атаки і напрямок продовження наступу, хто підтримує; під час наступу з висуванням із глибини (з ходу), крім того, – маршрут висування, рубіж розгортання у взводні колони і час його проходження, рубіж переходу в атаку і час виходу на нього, при атаці в пішому порядку – й рубіж спішування);

– завдання, які виконуються силами і засобами старшого командира на напрямку наступу взводу;

– завдання сусідів (рубіж переходу в атаку і спішування, під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – вихідне положення, об'єкт атаки і напрямок продовження наступу), порядок взаємодії з ними;

– час готовності до виконання завдання, порядок доповіді рішення і роботи на місцевості.

У результаті усвідомлення завдання командир взводу повинен визначити першочергові заходи щодо підготовки до бою, розраховувати наявний на підготовку взводу час і зорієнтувати підлеглих щодо майбутніх дій.

4.2.2. Оцінювання обстановки.

Під час оцінки обстановки командир взводу повинен вивчити:

– склад, положення і можливий характер дій *противника*, місця розташування його вогневих засобів перед фронтом наступу, на флангах та у найближчій глибині;

– стан, забезпеченість і можливості *взводу і доданих підрозділів* (вогневих засобів);

– склад, положення і характер дій *сусідів* і умови взаємодії з ними, а також вогневими засобами *старшого командира*, які виконують завдання на напрямку дій взводу;

– характер *місцевості*, її захисні і маскувальні властивості, вигідні підступи до переднього краю противника, загородження і перешкоди, умови спостереження, ведення вогню і здійснення маневру.

Крім того, командир взводу повинен враховувати *стан погоди, пору року, час доби* та їх вплив на підготовку і ведення наступального бою.

4.2.3. Прийняття рішення на наступальний бій.

Приймаючи рішення командир взводу визначає:

– спосіб дій у ході ведення наступального бою;

– завдання відділенням (танкам), доданим підрозділам і вогневим засобам.

У способі дій він визначає:

– напрямок зосередження основних зусиль, об'єкти (цілі), від захоплення (ураження) яких залежить успіх наступу;

– порядок дій при переході в атаку, зближенні з противником, подоланні загороджень і перешкод, захопленні (знищенні) об'єкту атаки, веденні бою в глибині оборони противника;

– побудову бойового порядку;

- заходи щодо введення противника в оману.

Визначені в рішенні завдання відділенням (танкам), доданим підрозділам і вогневим засобам викладаються у четвертому пункті бойового наказу (після слова “наказую”) і розглядаються в п. 2.2.5.

Рішення командир взводу *оформляє на робочій карті*.

4.2.4. Проведення рекогносцировки.

Під час рекогносцировки командир взводу вивчає місцевість, вказує (призначає) орієнтири та уточнює:

- накреслення переднього краю оборони противника і розташування його вогневих засобів, особливо протитанкових, місця і характер загороджень, перешкод, а також цілі, що уражаються засобами старшого командира; бойові завдання відділень (танків) і доданих вогневих засобів;

- рубіж переходу в атаку і спішування;
- місця проходів у загородженнях і переходів через перешкоди;
- місця виконання завдань силами і засобами старшого командира на напрямку наступу взводу, а також завдання сусідів.

Під час наступу з висуванням із глибини (з ходу) він, крім того, уточнює:

- маршрут висування;
- рубежі розгортання;
- район навішування на танки каткових мінних тралів;
- місця посадки особового складу при діях десантом на танках, пропуску через бойові порядки підрозділів, які обороняються попереду, рубіж спішування, а під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – вихідне положення для наступу (ділянку взводу на вихідній позиції роти), маршрути виходу БМП (БТР) до взводу (відділення), місця пропуску танків через свої бойові порядки.

4.2.5. Зміст бойового наказу командира взводу на наступальний бій.

У бойовому наказі на наступальний бій командир взводу *вказує*:

у першому пункті – стислі висновки із оцінки противника (склад, положення, характер можливих дій противника, місця розташування його вогневих засобів);

у другому пункті – завдання, які виконуються силами і засобами старшого командира (начальника) в інтересах дій підрозділу, а також завдання сусідів;

у третьому пункті – бойове завдання взводу та порядок його виконання;

у четвертому пункті (після слова “наказую”) – бойові завдання відділенням танкам), доданим підрозділам і вогневим засобам, а також елементам бойового порядку (групам), що створюються;

у п'ятому пункті – витрата ракет і боєприпасів на виконання бойового завдання;

у шостому пункті – час готовності підрозділу до бою;

у сьомому пункті – своє місце і заступника.

У бойовому наказі на наступ під час постановки завдань командир взводу *вказує*:

механізованим відділенням (танкам):

- завдання щодо знищення противника;
- місце в бойовому порядку;

- порядок і способи переходу в атаку, подолання загороджень, атаки;
- об'єкт атаки і цілі, на знищенні яких зосередити основні зусилля, напрямок продовження наступу;
- рубіж переходу в атаку і спішування (під час наступу з безпосереднього зіткнення з противником – ділянку взводу на вихідній (очікувальній) позиції роти (батальйону);

групі управління і вогневої підтримки:

- бойовий склад, завдання щодо підтримки бою відділень;
- місце в бойовому порядку, напрямок і порядок переміщення в ході бою.

снайперу додатково вказується цілі для знищення, порядок спостереження і ведення вогню, місце в бойовому порядку.

санітару-стрільцю – завдання і місце перебування.

групі бойових машин (якщо вона створюється):

- склад, завдання щодо ведення наступу;
- місце в бойовому порядку, напрямок і порядок переміщення в ході бою;
- можливі рубежі розгортання, завдання і порядок дій на кожному рубежі.

Під час атаки в пішому порядку командир механізованого взводу вказує порядок спішування особового складу і дій після цього бойових машин.

У сьомому пункті бойового наказу, крім звичайних питань, вказується час зайняття вихідного положення (виходу на рубіж переходу в атаку).

4.2.6. Організація взаємодії.

Під час організації взаємодії командир взводу:

1. Доводить сигнали оповіщення, управління, взаємодії і порядок дій за ними;
2. Узгоджує дії штатних і доданих підрозділів (вогневих засобів) між собою та з силами і засобами старшого командира, які виконують завдання в інтересах взводу на напрямку його дій при:
 - висуванні до рубежу переходу в атаку (під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником – при зайнятті вихідного положення для наступу);
 - проходженні танків через позиції механізованих підрозділів;
 - подоланні своїх загороджень, проробленні проходів та подоланні загороджень противника;
 - розгортанні в бойовий порядок і переході в атаку;
 - знищенні противника в об'єкті атаки і веденні бою в глибині оборони противника;
 - відбитті нападу повітряного противника і застосуванні ним ЗМУ і ВТЗ.
3. Командири механізованого, гранатометного і протитанкового взводів, крім того, повинні вказати номери (розпізнавальні знаки) танків, які атакують перед взводом.

4.2.7. Організація управління.

При організації управління командир взводу:

- доводить радіодані;

- встановлює порядок використання засобів зв'язку і доведення сигналів оповіщення, управління, взаємодії під час підготовки і в ході виконання бойового завдання;

- визначає способи цілевказання і корегування вогню;
- вказує своє місце і заступника.

4.2.8. Організація бойового забезпечення.

При організації бойового забезпечення командир взводу визначає:

з розвідки – порядок і способи ведення розвідки, завдання елементам бойового порядку на період підготовки до наступального бою і в ході його ведення (сектор ведення розвідки, за чим спостерігати, на що звертати особливу увагу, порядок доповіді);

з охорони – завдання охорони, скільки і де мати спостерігачів, чергових вогневих засобів, чатових, порядок спостереження за місцевістю і повітрям під час підготовки до наступу, порядок дій під час раптового нападу противника; порядок спостереження і доповіді про обстановку в ході бою.

з тактичного маскування – завдання з маскування ділянки взводу на вихідній позиції (у вихідному районі), озброєння і техніки, терміни їх виконання; порядок використання табельних засобів, місцевих матеріалів і маскувальних властивостей місцевості; заходи щодо забезпечення режиму таємності і протидії розвідці противника під час підготовки і в ході ведення до наступу;

з інженерного забезпечення – обсяг і терміни інженерного обладнання місця розташування взводу у вихідному районі (ділянки взводу на вихідній позиції); способи, час і місце пророблення проходів у своїх загородженнях і перед переднім краєм оборони противника, порядок їх позначення і способи подолання; які місцеві матеріали використовувати при фортифікаційному обладнанні, місця їх заготівлі; порядок отримання інструменту і матеріалів. При переході в наступ з висуванням із глибини додатково – порядок позначення маршруту, по якому висувається взвод, і пунктів розгортання, подолання перешкод під час висування до рубежу переходу в атаку; інженерні заходи щодо забезпечення захисту від ЗМУ і ВТЗ. Командир танкового взводу, крім того, вказує район навішування на танки каткових мінних тралів;

з радіаційного, хімічного і біологічного захисту – завдання з радіаційної, хімічної розвідки і спостереження; порядок організації радіаційного контролю і розподілу дозиметрів; сигнали оповіщення про РХБ зараження і порядок дій за ними; порядок використання засобів індивідуального і колективного захисту; порядок застосування термодимової апаратури бойових машин і аерозольних (димових) засобів до і під час наступу; місце і час технічної перевірки протигазів і проведення спеціальної обробки.

У вказівках з виконання заходів інших видів забезпечення командир взводу вказує:

з морально-психологічного забезпечення – які заходи, де, з ким і в який час проводяться до початку наступу; порядок бойового інформування, протидії інформаційно-психологічному впливу противника в ході бою;

з технічного забезпечення – порядок підготовки озброєння і техніки до бойового застосування, поповнення ракет і боєприпасів, ремонту

пошкоджених зразків озброєння і техніки або передачі їх ремонтним засобам старшого командира;

з тилового забезпечення – порядок дозавправлення техніки паливом, отримання запасів матеріальних засобів, забезпечення особового складу гарячою їжею і питною водою до і під час наступу;

з медичного забезпечення – порядок відправлення в лікувальні установи поранених і хворих до початку наступу; порядок надання само- і взаємодопомоги у разі отримання поранень і травм у ході бою, збору і охорони поранених, а також місця розташування і напрямки переміщення медичного посту роти і медичного пункту батальйону.

4.2.9. Оформлення бойових документів.

При оформленні бойових документів командир взводу веде робочу карту, на якій відображається:

- накреслення траншей і ходів сполучення противника, розташування його вогневих засобів перед фронтом наступу взводу і на його флангах на глибину бойового завдання взводу, можливий характер дій противника;

- вихідна позиція взводу, об'єкт атаки і цілі, на знищенні яких необхідно зосередити зусилля взводу;

- завдання, які виконуються силами і засобами старшого командира, місця і номери проходів у мінно-вибухових загородженнях, а *під час наступу з висуванням із глибини (з ходу)* – пункт (рубіж) розгортання у взводні колони, рубіж переходу в атаку і рубіж спішування (при проведенні атаки в пішому порядку) та інші дані.

Як висновок по четвертому питанню, хотілося б зазначити, що при підготовці наступального бою командир повинен уникати шаблону, проявляти творчість та ініціативу, засновані на всебічному урахуванні умов бойової обстановки, на знанні способів ведення бою, на знанні тактики противника.